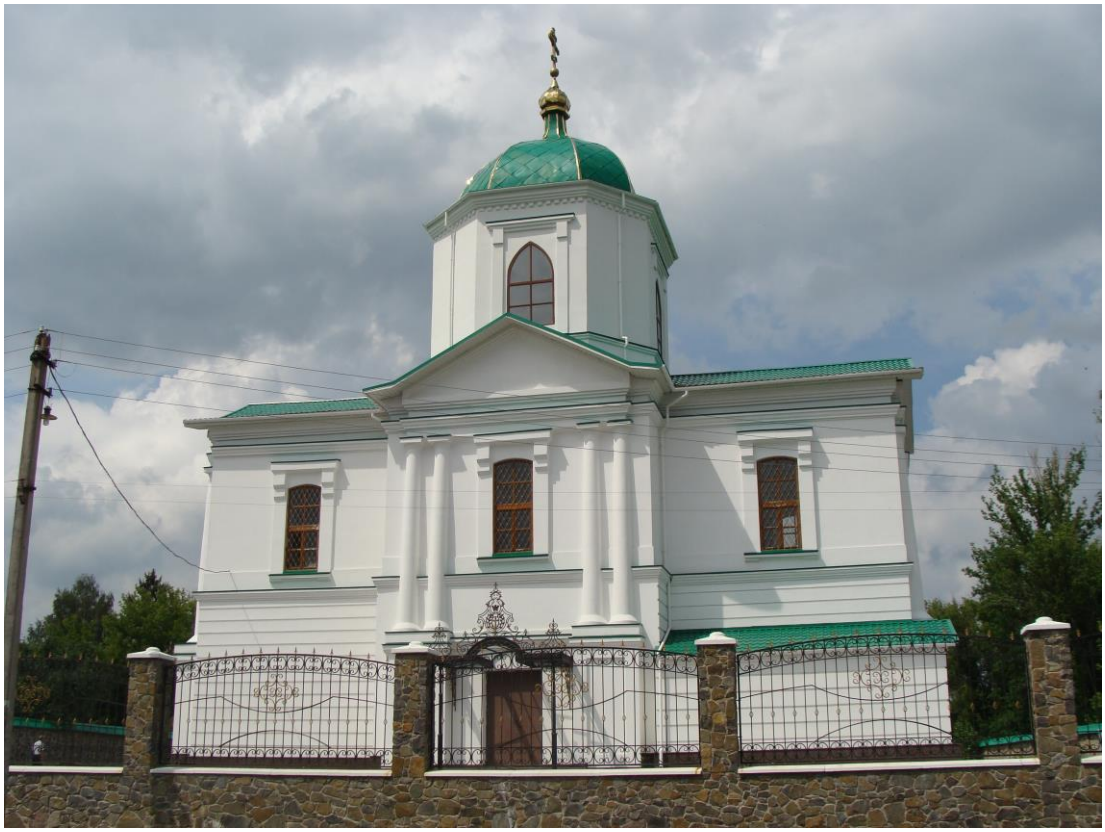
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ОХОРОНИ І НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

ПАСПОРТ НА ПАМ'ЯТКУ АРХІТЕКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ

Троїцьку церкву в с. Руде Село Володарського району Київської області

Київ 2019

ПАСПОРТ

Об’єкт культурної спадщини

Троїцька Церква

(найменування об’єкта)

Вид	**Тип**	**Категорія пам’ятки**
Об’єкт архітектури	споруда	Національного значення

1. Дата утворення об’єкта:

1825 - 1841

2. Місце знаходження об’єкта:

С. Руде Село Володарського району Київської області GPS координати 49.497676198829545, 29.701599753794625

3.Охоронний № пам’ятки:

926

4.Дата і № рішення, відповідно до яких об’єкт узято на державний облік та визначено категорію пам’ятки:

Постанова Ради Міністрів України від 06.09.79 № 442

5. Наявність охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок

Охоронна дошка відсутня

6.Власник:

комунальна власність громади села Руде Село Володарського району Київської області

7.Користувач:

Троїцька парафія с. Руде Село Володарського району УПЦ Білоцерківської єпархії

8.Охоронний договір:

Охоронний договір № 3 від 25.02.1997 р.

9.Функціональне використання:

Сучасне	Первісне	Інші (протягом часу існування об’єкта)
церква	церква	Майстерня, складське приміщення

10. Історичні дані про об’єкт:

Мурована Троїцька церква побудована у центрі сучасного села на високому пагорбі на кошти та за проектом місцевого поміщика Станіслава Залєського. Попередня Троїцька церква була побудована у XVIII столітті, і на початку XIX століття «так обветшала, что уже близка к совершенному падению; колокольня при ней деревянная, так же ветха, как и церковь».

У вересні 1823 року до київського митрополита надійшло прохання від рудосільського поміщика Станіслава Залєського дозволити йому збудувати нову мурована церкву в селі: «…желает вместо деревянной, пришедшей в обветшалость Троицкой церкви, состоящей внутри села между строениями, выстроить своим коштом каменную церковь на другом, от домов удаленном и выгодном месте». Лише у 1825 році дозвіл було отримано. Цього ж року пан Станіслав повідомляв в одному з своїх листів, що «заложена каменная церковь в наименование святой Троицы. Ограда каменная уже окончена и церковь работою, коштом моим, поспешно предначата…».

Спорудження Троїцького Храму легенди пов'язують з Рудосільською іконою Божої Матері. Розповідають, що важкохворий Станіслав Залєський, перебуваючи в Чехстохові (Польща), купив собі на ринку ікону Божої Матері і молився перед нею за своє оздоровлення. Сталося диво – він одужав і повернувся до свого маєтку в Рудому Селі, а ікону залишив у Польщі. З нагоди повернення поміщик влаштував банкет. Одна із служниць пішла до льоху за їстівними припасами і там побачила ікону. Коли сам пан Станіслав спустився туди, – він побачив ту саму ікону, яка промовляла до нього: «Коли ти хворів, то молився до мене, а коли одужав – забув мене». Пан Станіслав був настільки вражений цим, що, будучи католиком, вирішив побудувати в селі православну церкву. Рудосільська ікона Божої Матері, за переказами, має цілющі властивості лікування від хвороб і часто приходила на допомогу.

Поміщик намагався скоріше побудувати храм, але не встиг. Він закінчив життя у листопаді року і, 1827 «с окончанием оной (жизни) кончилась работа и старание о строющейся церкви». Маєток перейшов у спадок брату Станіслава, Віктору, який не дуже переймався будівництвом православного храму. Навіть будівельний матеріал і каміння для підмурівки храму, що зібрали селяни власним коштомЗалесский употребил все то на постройку себе дома, , «помещик В. обещая в скором времени выстроить на свой кошт каменую церковь с наделением для оной и вечного фундуша». Однак справа не рушила з місця. У 1828 році місцевий священик в листі до митрополита пропонував перетворити існуючий в селі цегляний костел у православну церкву. У 1832 році Віктор Залєський помирає, так і не виконавши свою обітницю, а будівля нового мурованого храму «пришла в настоящее почти в развалины от различных перемен воздуха».

Після смерті Віктора маєток перейшов у спадок до його сестри, Феліції Івановської. Справа – потроху зрушила з місця. На 1836 рік основні будівельні роботи були завершені будівлю вкрили залізним дахом, зробили огорожу, побудували, непередбачені проектом ризницю та паламарню. Проте, і у 1839 році роботи по влаштуванню храму не були завершені. Освячено було Троїцький храм у березні 1841 року. Тоді ж єпархіальним архітектором Павлом Івановичем Спарро було виконано проект іконостасу (не зберігся).

Мурована дзвіницю побудували у 1839 році на огорожі, на кшталт костьольної, завтовшки з огорожу. Вона швидко зруйнувалась і у 1848 році

побудували нову дерев'яну (не зберіглася).

Рудосільські миряни піклувалися про свій храм. У 1883 році храм було знову оштукатурено. 1900 року у храм влучила блискавка. Від сильної пожежі селяни уберегли свою святиню, пошкодження виявилися не руйнівні. Храм знову відремонтували.

В 1930-х роках церкву зачиняли. Інформація щодо служб в церкві під час Другої Світової війни відсутня. Релігійну громаду зареєстрували у 1944 році. З акту від 1946 р. відомо, що будівля потребувала капітального ремонту як в середині так і ззовні. Релігійна громада в селі була нечисленною, священики постійно змінювалися і у 1949 році уповноважений у справах Руської православної церкви пропонував зняти релігійну громаду з реєстрації. Віруючі писали скарги і просили залишити їм святиню. В 1951 році проводили обстеження технічного стану будівлі церква. З акту відомо, що в стінах є тріщини, віконні рами потребували заміни, дерев'яна підлога потребувала ремонту. Залізна покрівля в багатьох місцях протікала, від чого руйнувалися штукатурка і цегла стін. Карнизи і пілястри фасадів руйнувалися і потребували ремонту. У 1959 році будівлю церкви оцінили у 10000 крб.

З 1961 року священик хворів і не виконував своїх обов'язків (він помер у 1963 році). У 1963 році релігійну громаду зняли з реєстрації, а будівлю церкви площею 187 кв.м. вирішили передати місцевій школі для влаштування виробничих майстерень. Потім в будівлі влаштували складське приміщення. Віруючим запропонували використовувати церкву в с. Зрайки, що знаходиться на відстані 4 км.

У 1979 році будівлю Троїцької церкви Постановою Ради Міністрів УРСР було занесено до переліку пам'яток архітектури національного значення. На той час будівля була в дуже занедбаному стані. У 1990 році Український спеціальний науково-реставраційний проектний інститут «Укрпроектреставрація», на замовлення Київського облвиконкому, розробив проект реставрації пам'ятки.

У зв'язку з політичними змінами у державі до реставрації пам'ятки тоді справа не дійшла. Потім будівля церкви була передана релігійній громаді і на початку XXI ст. релігійна громада почала реставрувати пам'ятку, без контролю з боку органів охорони культурної спадщини.

11. Відомості про сучасний стан об’єкта:

Розташування об’єкта і його роль у навколишньому середовищі	Троїцька церква побудована у центрі сучасного села на високому пагорбі на кошти та за проектом місцевого поміщика Станіслава Залєського. Чіткий силует храму домінує в силуеті села.
Ландшафт	Ландшафт хвилястий

Опис об’єкта	Церква цегляна, однонефна з трансептом, ризалітами, що виступають на північному та на південному фасадах. Західний фасад та ризаліти завершуються портиками зі спареними напівколонами та щипцями (замість трикутних фронтонів, що були до реставрації). Купол церкви на високому восьмигранному барабані перекритий зімкненим склепінням. Декор фасадів стриманий, у стилі раннього класицизму. Стіни членовані горизонтальним пояском. Віконні отвори з лучковими перемичками знаходяться у верхньому ярусі стін і обрамлені прямокутними наличниками. Чотири світлових отвори на барабані мають стрілчасту форму. Довжина церкви - 22 м, ширина - 10 м. Площа пам’ятки 187 кв.м. Висота церкви без хреста 19,8 м.
Перебудови, втрати й історичні нашарування	.В будівлі кілька разів змінювали підлогу. У 1839 році вона була з цегли (незадовільної якості), після 1862 р. – з чавунних плиток. У 1951 році підлога була дерев’яна і потребувала ремонту. Сьогодні підлога зроблена з гранітних плиток. До реставраційних робіт стіни церкви завершувалися антаблементом з сухариками під карнизом. На сьогодні сухариків не залишили. Замість трикутних фронтонів, що увінчували фасади під час «реставрації» зроблено так звані щипці
Наявність творів мистецтва та їх опис	В церкві зберігається копія ікони «Рудосільської Божої Матері», виконаної на полотні у довоєнні часи. Оригінал, за свідченням старожилів був вивезений до Польщі.
Опис території об’єкта	Територія об’єкта замощена тротуарною цеглою, частково задернована. На території влаштовані квітники. Навколо церкви знаходяться поховання XIX ст. В північній частині території церкви розташовані господарські приміщення, вбиральня.
Загальна оцінка технічного стану об’єкта, дата, № акту технічного стану	1.Загальний стан пам'ятки: -задовільний 2. Стан зовнішніх архітектурно-конструкційних елементів пам'ятки: а) загальний стан - задовільний б) фундамента - фундамент стрічковий із забутовкою з цегляного бою на вапняному розчині (не досліджувався) в) цоколя та відмостки біля них - цоколь з цегли, декорований червоним гранітом - стан задовільний, відмостка з тротуарної цегли.

	г) стіни – цегляні, оштукатурені в задовільному стані. д) дах – конструктивні елементи даху сучасні, в задовільному стані. Покрівля з композитної черепиці в задовільному стані, водозливні труби в задовільному стані. е) башти, бані, шатра, намети (їх конструкції і покрівля) – купол сучасний, в задовільному стані. ж) зовнішнє декоративне оздоблення (обличкування, пофарбування, карнизи, колони, пілястри, ліплення, скульптура, живопис на фасадах) - у задовільному стані. 3. Стан внутрішніх архітектурно-конструктивних і декоративних елементів пам'ятки: а) загальний стан – задовільний б) міжповерхове перекриття – середохрестя перекрито куполом, гілки хреста перекриті циліндричними склепіннями - в задовільному стані в) підлога - підлога з гранітних плиток, сучасна, в задовільному стані г) стіни – внутрішні стіни в задовільному стані, вкриті сучасними тематичними розписами. д) стовпи і колони –відсутні. є) стелі – в притворах і бабинці вкриті сучасними тематичними розписами в задовільному стані. е) двері – двері сучасні металеві, в задовільному стані; ж) Вікна та грати –сучасні, в задовільному стані. з) Сходи – сходи на хори – дерев'яні, сучасні, в доброму стані. і) Наличники, карнизи – всередині будівлі відсутні к). Внутрішнє оздоблення та живопис – сучасні, в задовільному стані; Акт технічного стану від 2019 р.
Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання	Лінії електропередачі, освітлення, опалення автономне, водопостачання і централізована каналізація відсутні.
Дата і № довідки про майнову цінність об'єкта, найменування організації яка провела оцінку, вартість в гривнях	Майнова цінність об'єкта не визначена.

12.**Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):**

13.**Територія об’єкта:**

Площа	Територія об’єкту, разом з пам’яткою архітектури, займає площу орієнтовно 2,0 га
Опис меж території об’єкта	Територія об’єкту обмежена огорожею – з боку центральної вулиці металева на стовпах з каменю, з інших боків з каменю. Територія обєкту має складну конфігурацію. З південного боку межує з центральною вулицею села, із заходу –з житловою забудовою, з північного заходу з вул. Вілінського, з північного сходу і сходу – із землями загального користування.

14. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об’єкта:

Якості об’єкта завдяки яким він набуває культурної цінності як пям’ятка	Церква є чудовим зразком споруди у стилі раннього класицизму. Створена за власним проектом поміщика Станіслава Залєського вона зберігає риси періоду бароко, типових для храмів Подніпров’я ХУІІІ ст.

15. **Зони охорони пам’ятки:**

Організація-розробник науково-проектної документації	
Дата розробки науково-проектної документації	
Дата і № документа про затвердження науково-проектної документації	
Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони	

16.Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об’єкті:

Найменування документації	**Рік роз-робленн я**	**Автор (організація)**	**Місце знаходження інв. №**
1. Проект реставрации	1989 р.	Український	Архів інституту

Троицкой церкви с. Рудое Село. – Т. 1. Предварительные работы. – К. 1989. 2.Наукові дослідження пам'ятки архітектури Троїцької церкви, Проект реставрації	1990 р.	спеціальний науково-реставраційний проектний інститут «Укрпроектреставрація»	«Укрпроектреставрація»

17. Дослідницькі й реставраційні роботи на об'єкті:

Найменування робіт	**Рік про-ведення**	**Замовник**	**Виконавець**	**Підрядна організація**

18.Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	відсутні
Іконографічні матеріали	Фотофіксація 1979 р.
Архівні матеріали	1. ЦДІАУ в м. Києві – Ф. 442. – оп. 68. – спр. 68. 2. ЦДІА – Ф. 442. – оп. 68. – спр. 38. 3. ДАКО – Ф. Р. 4828. – оп. 1. – спр. 204. Дело о регистрации и снятии с регистрации церковной общины Троицкой церкви в с. Рудое Володарского района 1944-1962 гг. 4. ДАКО – Ф.4828. – оп. 1. – спр. 46. Списки церквей в области за 1959 г., церковних общин, снятых с регистрации в 1959 г., строений церковних общин, оцененных в 1959 г.(арк. 1 - 12). 5. ДАКО – Ф. Р. 4828. – оп. 3. – спр. 3. – 1945. Отчеты уполномоченного по делам религий.
Бібліографічні матеріали	1. Пузий Ф.Н. Проект реставрации Троицкой церкви с. Рудое Село. – Т. 1. Предварительные работы. – К. 1989 2. Похилевич Л.И. Сказания о населенных местностях Киевской губернии. – К., 1864. // перевидання – Біла Церква: Видавець Олександр Пшонківський, 2005. 3. Перерва В. Рудосільські святині. – Біла Церква, 2005.

	ЦДІА – Ф. 442. – оп. 68. – спр. 38. – арк.. 23. 4. Перерва В. Православне Надросся у XIX ст. – Біла Церква, 2004. 5. Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР – Т. 1. Киевская область. – К. 1986.

Умовні скорочення.
ДАКО – Державний архів Київської області.
ЦДІАУ в м. Києві – Центральний Державний архів України в м. Києві

19. До паспорта додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування	**Кількість**	**Дата виконання**	**Виконавець**
Генеральний план (ситуаційна схема)	1	**2019**	Аерофотозйомка Чубенко О.В
Обміри:			
Плани	1		Бреяк О.В.
Розрізи			

Фотофіксація

Фото загального вигляду	3		Бреяк О.В.
Фото фрагментів	1		Бреяк О.В.
Фото деталей			
Фото інтер'єрів	3		Бреяк О.В. Ієвлева В.П.

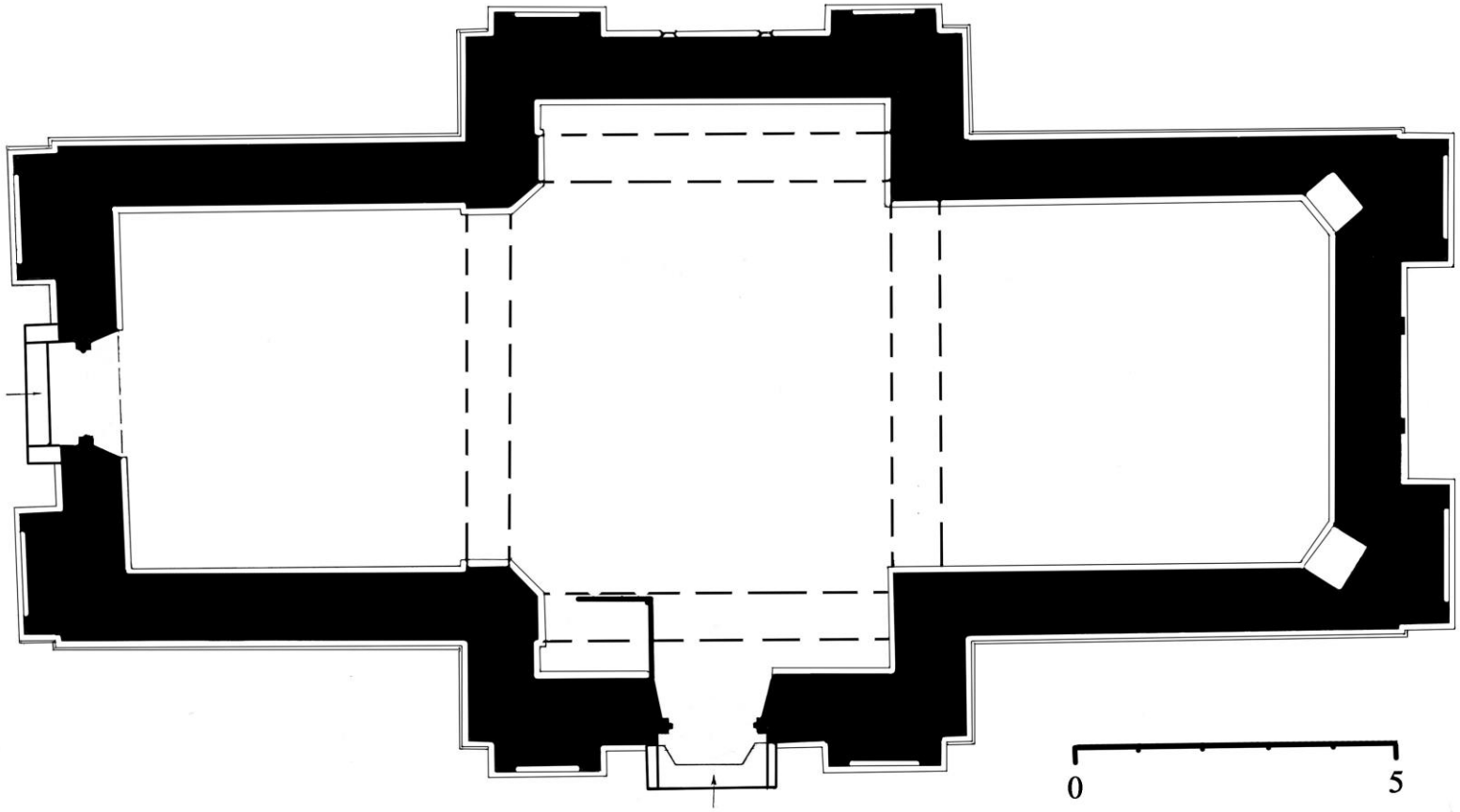
Паспорт склав:

Посада та назва організації	**Спеціальність, кваліфікаційний рівень**	**Прізвище, ініціали**	**Підпис**	**Дата складання**
Завідувач відділу краєзнавства Київського обласного центру охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини	Інженер – будівельник	Бреяк О.В.		2019 р.

В.о. Начальника Управління _____ (підпис) Васильонок Сергій Володимирович (П.І.Б)

Територія Троїцької церкви в с. Руде Село Володарського району. Аерофотозйомка.

Троїцька церква, план.

Фото 1. Троїцька церква. Південний фасад. Фото 1979 р.

Фото 2. Троїцька церква. Східний фасад. Фото 1979 р.

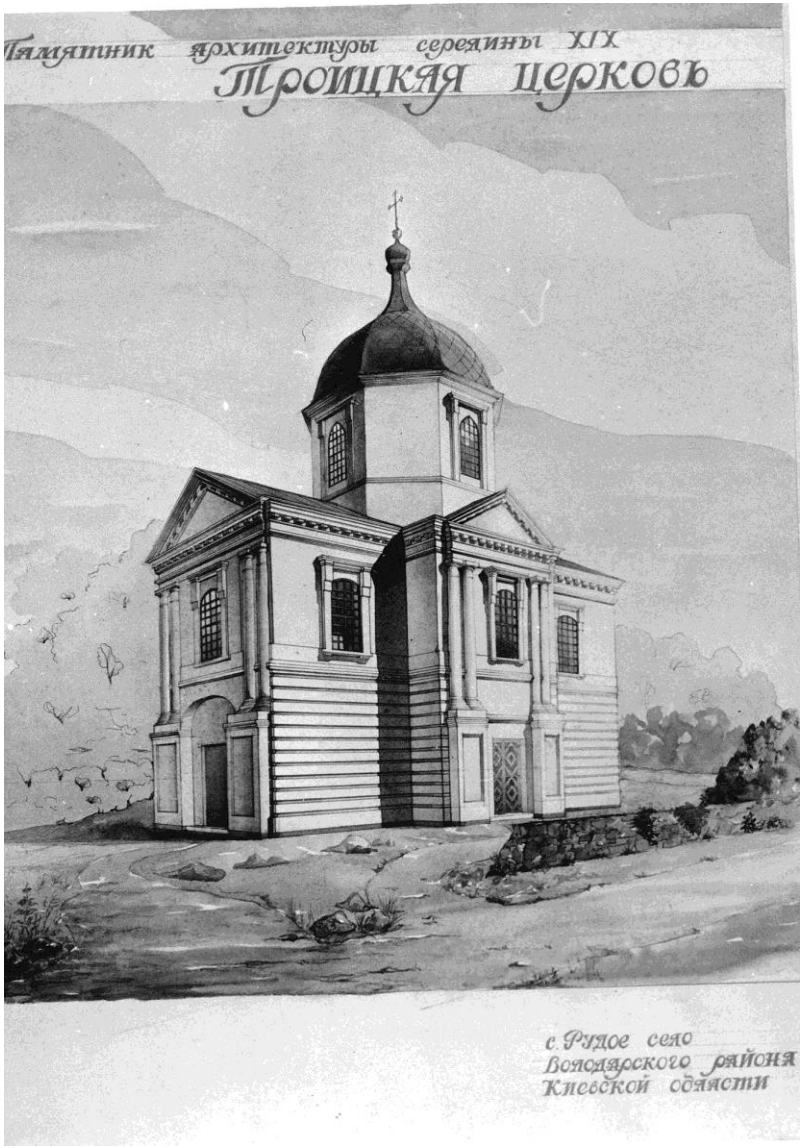

Фото 3. Троїцька церква. Ескіз до проекту реставрації 1990 р..

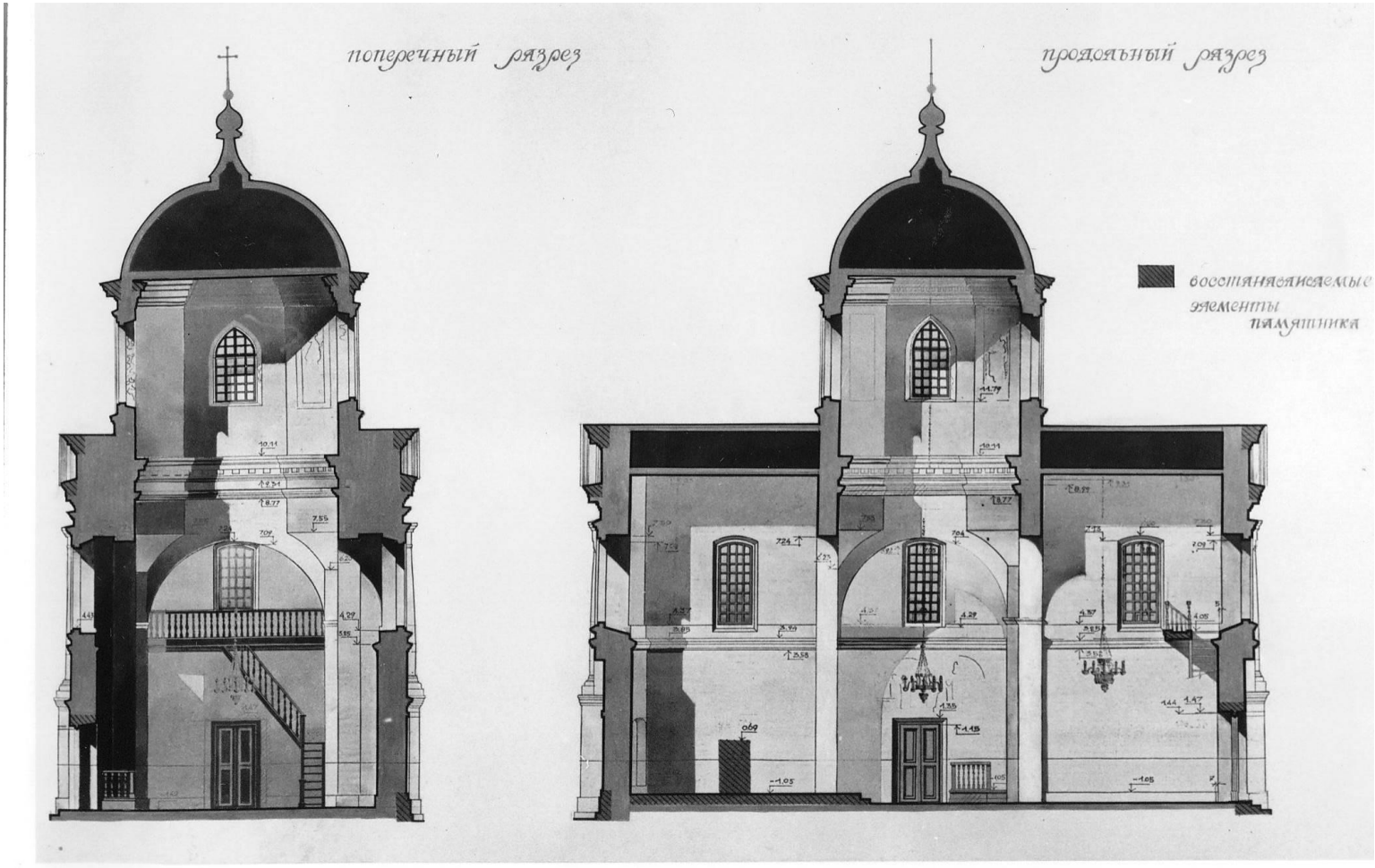

Фото 4. Троїцька церква. Ескіз до проекту реставрації, розрізи. 1990 р.

Фото 5. Троїцька церква. Південний фасад.

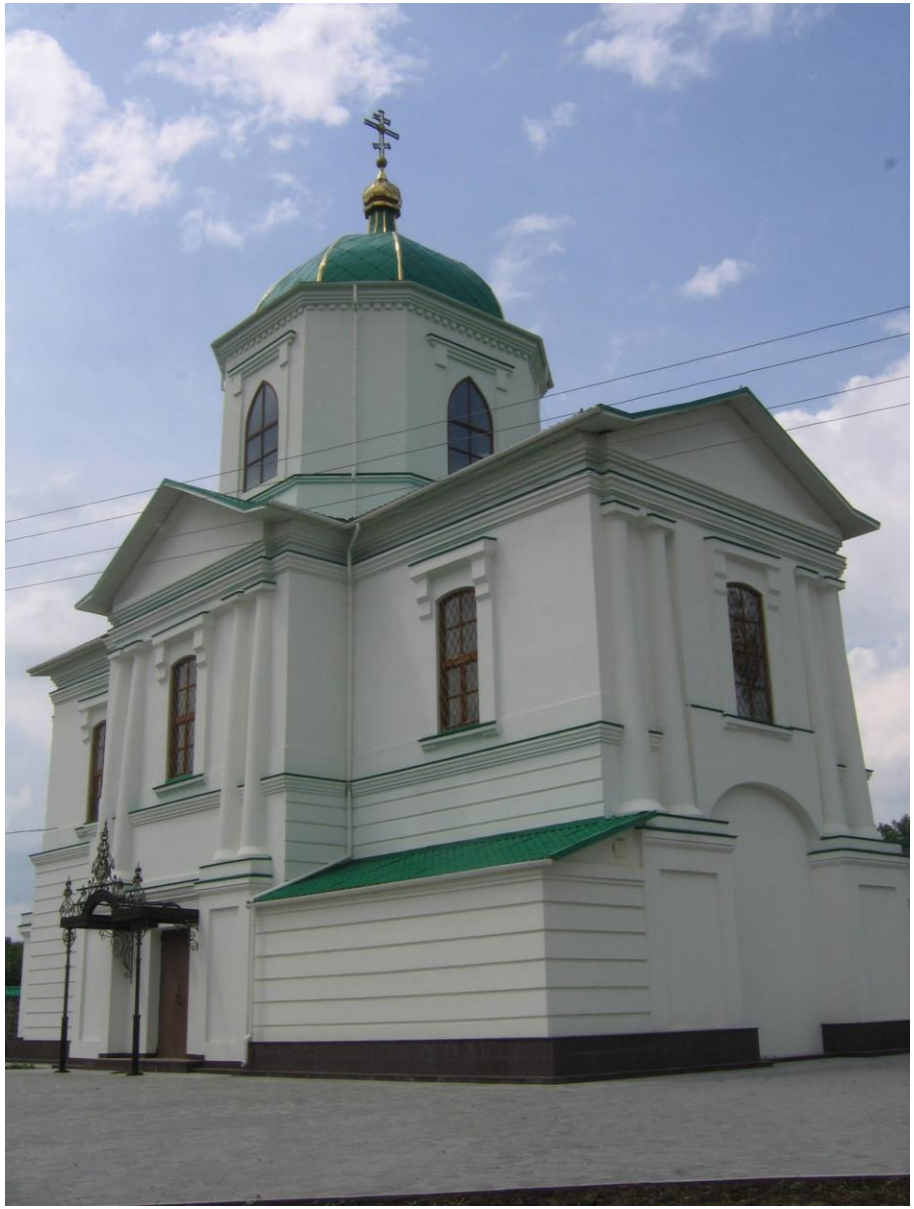

Фото 6. Троїцька церква. Вигляд з південно-східного боку.

.

Фото 7. Троїцька церква. Вигляд з північно-західного боку.

Фото 8. Троїцька церква. Фрагмент інтер’єра. Вигляд іконостасу.

Фото 9. Троїцька церква. Фрагмент інтер’єра. Сходи на хори.

Фото 10. Троїцька церква. Ікона Рудосільської Божої Матері в інтер’єрі церкви.

Фото 11. Троїцька церква. Огорожа території церкви з мурованими воротами.

Фото 12. Троїцька церква. Фрагмент церковного двору.